EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2024.7.15.
COM(2024) 291 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a 2008/94/EK, a 2009/38/EK és a 2002/14/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek, valamint a 98/59/EK és a 2001/23/EK tanácsi irányelvnek a tengerészek tekintetében történő módosításáról szóló, 2015. október 6-i (EU) 2015/1794 európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. és 5. cikkének végrehajtásáról és alkalmazásáról

1. Bevezetés

Ez a jelentés a tengerészeket[1] a csoportos létszámcsökkentésről szóló 98/59/EK irányelv[2] (a továbbiakban: a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv) hatálya alá vonó (EU) 2015/1794 irányelv[3] (a továbbiakban: az irányelv) és a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházásáról szóló 2001/23/EK irányelv[4] (a továbbiakban: a vállalkozások átruházásáról szóló irányelv) két konkrét rendelkezésének végrehajtásáról és alkalmazásáról szól.

Az irányelv a tengerészeket, akik korábban nem tartoztak azok hatálya alá, öt munkajogi irányelv[5] hatálya alá vonja. Az irányelv 7. cikke szerint a Bizottság a tagállamokkal és a szociális partnerekkel folytatott uniós szintű konzultációt követően jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak kifejezetten a 4. cikk (a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv módosításai) és az 5. cikk (a vállalkozások átruházásáról szóló irányelv módosításai) végrehajtásáról és alkalmazásáról.

A jelentés főként a tagállamok és az ágazati szociális partnerek által uniós szinten[6] az irányelv végrehajtásáról és gyakorlati alkalmazásáról szóló kérdőívben szolgáltatott információkon alapul. A teljesség kedvéért ezeket az információkat szükség esetén a Bizottság kiegészítette a nemzeti rendelkezéseknek az irányelvvel való összhangjára vonatkozó szakértői elemzésekből származó információkkal és a Bizottság saját vizsgálataival.

1.1. Háttér és kontextus

Az évek során az EU számos irányelvet fogadott el a munkajog területén. Lényegében ezek célja, hogy az egységes piac létrehozása és teljes megvalósítása ne vezessen alacsonyabb munkaügyi normákhoz vagy a verseny torzulásához, valamint hogy javuljanak az élet- és munkakörülmények az EU-ban. Ezek az irányelvek általában minden tevékenységi ágazatra és a munkavállalók minden

---

1 Ez a jelentés a „tengerészek” kifejezést az irányelvek hatálya alól korábban kizárt fogalmakra használja, azaz a „tengerjáró hajók legénységére” a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv kapcsán, valamint a „tengerjáró hajókra” a vállalkozások átruházásáról szóló irányelv kapcsán. A jelentés vonatkozik mind a kereskedelmi flották, mind a halászhajók fedélzetén szolgáló személyzetre. Amennyiben különbséget kell tenni e két ágazat között, a jelentés külön hivatkozik a kérdéses ágazatra.

2 A Tanács 98/59/EK irányelve (1998. július 20) a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről (HL L 225., 1998.8.12., 16. o.).

3 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/1794 irányelve (2015. október 6.) a 2008/94/EK, a 2009/38/EK és a 2002/14/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek, valamint a 98/59/EK és a 2001/23/EK tanácsi irányelvnek a tengerészek tekintetében történő módosításáról (HL L 263., 2015.10.8., 1. o.).

4 A Tanács 2001/23/EK irányelve (2001. március 12.) a munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről (HL L 82., 2001.3.22., 16. o.).

5 A csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelven és a vállalkozások átruházásáról szóló irányelven túlmenően:
- Az Európai Parlament és a Tanács 2008/94/EK irányelve (2008. október 22.) a munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelméről (HL L 283., 2008.10.28., 36. o.),
- Az Európai Parlament és a Tanács 2009/38/EK irányelve (2009. május 6.) az Európai Üzemi Tanács létrehozásáról vagy a közösségi szintű vállalkozások és vállalkozáscsoportok munkavállalóinak tájékoztatását és a velük folytatott konzultációt szolgáló eljárás kialakításáról (átdolgozás), (HL L 122., 2009.5.16., 28. o.),
- Az Európai Parlament és a Tanács 2002/14/EK irányelve (2002. március 11.) az Európai Közösség munkavállalóinak tájékoztatása és a velük folytatott konzultáció általános keretének létrehozásáról (HL L 80., 2002.3.23., 29. o.).

6 Vezetőknek szóló kérdőív, amely az Európai Közösség Hajótulajdonosai Szövetségének (ECSA) és az Europêche-nek került megküldésre; munkavállalóknak szóló kérdőív, amely az Európai Közlekedési Dolgozók Szövetségének (ETF) került megküldésre.

kategóriájára vonatkoznak, de a tengerészek különböző típusait[7] a tagállamok kizárták vagy kizárhatták ezen irányelvek közül többnek a hatálya alól. A fent említett öt irányelv hatálya alól konkrétan kizárták őket. Ezért nem részesültek ugyanolyan védelemben, mint a szárazföldön dolgozó munkavállalók a fizetésképtelenség, csoportos létszámcsökkentés és vállalkozások átruházása tekintetében, és nem élveztek azonos jogokat Európai Üzemi Tanácsok létrehozását, valamint a munkáltató általi tájékoztatást és a munkáltatóval folytatott konzultációt illetően.

Az (EU) 2015/1794 irányelvet 2015. október 6-án fogadták el. Ezen irányelv célja, hogy javítsa a tengerészeknek biztosított védelem színvonalát, valamint harmonizálja szociális jogaikat és munkakörülményeiket, ezáltal javítva a szakma vonzerejét és egyenlő versenyfeltételeket biztosítva az ágazatban. Véget vet a tengerészekre vonatkozó, fent említett kizárásoknak. Az irányelv célja továbbá: i. biztosítani, hogy a hajót üzemeltető társaságokra nehezedő pénzügyi és adminisztratív terhek arányosak maradjanak a munkavállalók jogainak javulásával; ii. védeni a tengerészek foglalkoztatásának növelésére vonatkozó célkitűzést az EU-ban; valamint iii. csökkenteni a nemzeti lobogó elhagyásának kockázatát (amikor egy hajót a nemzeti hajónyilvántartásból egy másik állam nyilvántartásába átíratják a költségek és korlátozások elkerülése érdekében). Figyelembe veszi a tengerész szakma sajátos jellegét, és előírja az ágazat jellemzőinek – például a hajók gyakori értékesítésének és a csak egy hajót üzemeltető társaságok értékesítésének – megváltoztatását.

2. A 4. és 5. cikk alkalmazása

A tagállamoknak 2017. október 10-ig kellett nemzeti jogukba átültetniük az irányelvet[8], és minden tagállam jelentést tett az átültetési intézkedésekről, többek között a 4. és 5. cikk kapcsán[9].

2.1. A 4. cikk tartalma és célja

Az irányelv 4. cikke módosítja a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelvet. Az említett irányelv célja a munkavállalók csoportos létszámcsökkentés esetén történő védelme a tájékoztatásra, a konzultációra és az értesítésre vonatkozó eljárások révén, amelyeket a munkáltatónak be kell tartania. A csoportos létszámcsökkentést fontolgató munkáltatónak tájékoztatnia kell a munkavállalók képviselőit, és konzultálnia kell velük. A cél annak feltárása, hogy milyen módon lehet elkerülni a csoportos létszámcsökkentéseket vagy csökkenteni az érintett munkavállalók számát, valamint a hatások csökkentése kísérő szociális intézkedések végrehajtásával. Ezen intézkedések közé tartozhat az elbocsátott munkavállalók átcsoportosításához vagy átképzéséhez nyújtott támogatás. Az említett cikk azt is előírja, hogy a tervezett csoportos létszámcsökkentésekről értesíteni kell az illetékes állami hatóságot, és az elbocsátások legkorábban 30 nappal az értesítést követően léphetnek hatályba.

Az irányelv 4. cikkének 1. pontja törli a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv 1. cikke (2) bekezdésének c) pontját. A törölt rendelkezés kimondta, hogy a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv nem alkalmazható a tengerjáró hajók legénységére, annak ellenére, hogy a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv 5. cikke lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a munkavállalókra nézve kedvezőbb szabályokat alkalmazzanak vagy fogadjanak el. Ezért az irányelv

---

[7] Az olyan halászokat, akik bérezése a bevételből való részesedés formájában történik a fizetésképtelenségről szóló irányelv hatálya alól; a kereskedelmi flották legénységét az Európai Üzemi Tanácsokról szóló irányelv hatálya alól; a tengerjáró hajók legénységét a munkavállalók tájékoztatásáról, a velük folytatott konzultációról szóló irányelv hatálya alól; a tengerjáró hajók legénységét a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv hatálya alól; továbbá a tengerjáró hajókat a vállalkozások átruházásáról szóló irányelv hatálya alól.

[8] 8. cikk, (1) bekezdés

[9] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/NIM/?uri=CELEX:32015L1794

átültetése előtt a tagállamok dönthettek úgy, hogy a tengerjáró hajók legénységét kizárják a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelvet átültető jogszabály hatálya alól.

Ezenkívül az irányelv 4. cikkének 2. pontja az értesítési eljárásra vonatkozó új albekezdést illeszt be a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv 3. cikkének (1) bekezdésébe, amely a következőképpen szól:

> *Ha a tervezett csoportos létszámcsökkentés tengerjáró hajó legénységének tagjait érinti, a munkáltató értesíti azon állam illetékes hatóságát, amelynek lobogója alatt a hajó közlekedik.*

Általánosságban elmondható, hogy a csoportos létszámcsökkentésokról szóló irányelv 3. és 4. cikke szerinti értesítési eljárás lehetővé teszi az illetékes hatóság számára, hogy megoldást keressen azokra a problémákra, amelyeket a tervezett létszámcsökkentések előidézhetnek, például bizonyos területen vagy ágazatban a tömeges létszámcsökkentések társadalmi-gazdasági hatásainak mérséklésével. Az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének beillesztése a tengerész szakma sajátos jellegét tükrözi annak előírásával, hogy az értesítést a lobogó szerinti állam illetékes hatóságának kell megtenni. Javaslata szerint a Bizottság úgy ítélte meg, hogy ez a pontosítás azért volt szükséges, mivel potenciálisan különféle munkaszerződések létezhetnek egyidejűleg, amelyekre nézve eltérő nemzeti jogszabályok irányadók[10].

2.2. A tagállamoknak a 4. cikk végrehajtására vonatkozó válaszai

2.2.1. 4. cikk, 1. pont: a kizárás megszüntetése

Korábban összesen 11 tagállam zárta ki a tengerjáró hajók legénységét a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó nemzeti jogszabályainak hatálya alól (BE, DK, DE, IE, EL, EE, CY, LV, LU, MT, SK[11]). Ezen tagállamok mindegyike módosította nemzeti jogszabályait a kizárás megszüntetése és a tengerjáró hajók legénységének a csoportos létszámcsökkentéseket szabályozó rendszer hatálya alá vonása érdekében az irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében előírtakkal összhangban.

16 olyan tagállam volt, amely soha nem zárta ki a tengerjáró hajók legénységét (BG, CZ, ES, FR, HR, IT, LT, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, FI, SE), és ezért nem volt szükség nemzeti jogszabályaik módosítására annak érdekében, hogy az ilyen legénységet az irányelv hatálya alá vonják.

2.2.2. 4. cikk, 2. pont: a lobogó szerinti állam illetékes hatóságának értesítése

Az irányelv 4. cikkének (2) pontját, amely a lobogó szerinti állam hatóságának a várható létszámcsökkentésekről való értesítéséről szól, 13 tagállam ültette át kifejezetten (BE, DE, IE, EE, EL, IT, CY, LU, HU, MT, PL, RO, SK). Ezek közül három tagállam szó szerint ültette azt át (CY, HU, SK), kimondva, hogy amennyiben a tervezett csoportos létszámcsökkentés tengerjáró hajók legénységét érintik, arról a lobogó szerinti állam illetékes hatóságát kell értesíteni.

A másik 10 tagállam az alábbiakban ismertetett különféle módokon határozza meg, hogy mely illetékes hatóságot kell értesíteni.

---

[10] COM(2013) 798 final, 2013.11.18., 10. o. (A 4. cikk rendelkezéseinek részletes magyarázata).

[11] A tagállamokra e jelentésben használt rövidítések a következők: BE (Belgium), BG (Bulgária), CZ (Cseh Köztársaság), DK (Dánia), DE (Németország), EE (Észtország), IE (Írország), EL (Görögország), ES (Spanyolország), FR (Franciaország), HR (Horvátország), IT (Olaszország), CY (Ciprus), LV (Lettország), LT (Litvánia), LU (Luxembourg), HU (Magyarország), MT (Málta), NL (Hollandia), AT (Ausztria), PL (Lengyelország), PT (Portugália), RO (Románia), SI (Szlovénia), SK (Szlovákia), FI (Finnország), SE (Svédország).

- Négy tagállam rendelkezik a lobogó szerinti állam hatóságának értesítéséről, ezt ugyanakkor a következő országok lobogója alatt közlekedő hajókra korlátozza: i. egy másik olyan állam, amely az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás szerződő fele (EE); ii. egy másik uniós tagállam (DE); vagy iii. saját tagállamuk (BE, PL).
- Görögország és Málta arra kötelezi a munkaadókat, hogy saját tagállamuk illetékes hatóságát értesítsék a tengerjáró hajók személyzetének tervezett csoportos létszámcsökkentéséről.
- Két tagállam (LU, RO) további értesítéseket ír elő abban az esetben, ha a csoportos létszámcsökkentés tengerjáró hajók legénységét érinti. Luxemburgban a munkáltatónak a saját illetékes nemzeti hatósága mellett a lobogó szerinti állam hatóságait is értesítenie kell. Romániában az értesítést a hajó lobogója szerinti állam illetékes hatóságának is meg kell tenni, ha a csoportos létszámcsökkentés egy tengerjáró hajó legénységét érinti.
- Írország megkülönbözteti egymástól a foglalkoztatásért és szociális védelemért felelős miniszternek küldött értesítést, ha a hajó ír lobogó alatt közlekedik, és a valamely másik állam illetékes hatóságának küldött értesítést, ha a hajó az adott másik állam lobogója alatt közlekedik.
- Hasonlóképpen, Olaszországban a munkáltatónak értesítenie kell az illetékes olasz hatóságot, ha a tervezett csoportos létszámcsökkentés olasz állampolgárságú vagy olyan legénységet érint, akiknek munkaviszonyára az olasz jog irányadó, valamint a külföldi állam illetékes hatóságát, ha az érintett legénység tagjai az olasz zászlótól eltérő zászlót alatt közlekednek.

A fennmaradó 14 tagállam (BG, CZ, DK, ES, FR, HR, LT, LV, NL, AT, PT, SI, FI, SE) nem módosította nemzeti jogszabályait e tekintetben, és ezért nem határozzák meg azt az illetékes hatóságot, amelyet értesíteni kell, ha a várható csoportos létszámcsökkentés tengerjáró hajó legénységét érinti. A Bizottság értesülései szerint a meglévő nemzeti rendelkezések, amelyek arra kötelezik a munkáltatókat, hogy értesítsék az illetékes hatóságot a tervezett csoportos létszámcsökkentésekről, akkor is érvényesek, ha ezek az létszámcsökkentések tengerjáró hajók legénységét érintik. Következésképpen ezekben a tagállamokban az irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy ültetik át a nemzeti jogba, hogy az előírja, a munkaadónak ugyanazt a hatóságot kell értesítenie a tengerjáró hajó legénységének tervezett csoportos létszámcsökkentéséről, amelyhez az összes többi munkavállaló csoportos létszámcsökkentését be kell jelenteni.

2.3. A szociális partnereknek a 4. cikk végrehajtásával kapcsolatos észrevételei

A tengerészeti ágazatban tevékenykedő munkaadók tekintetében az Európai Közösség Hajótulajdonosainak Szövetsége (ESCA) úgy véli, hogy minden tagállam kielégítő módon ültette át az irányelv 4. cikkét. A halászati ágazat munkaadóit képviselő Europêche nem tett észrevételeket. A munkavállalókat képviselő szociális partnerek részéről az Európai Közlekedési Dolgozók Szövetsége (ETF) nem tudott érdemi tájékoztatással szolgálni a tagállami jogba történt átültetésről, mivel a tagszervezeteitől nem kapott információt. Az ETF azonban bírálta az irányelv átültetését az Egyesült Királyságban[12], amely abban az időben tagállam volt[13].

[12] Meglátása szerint a munkáltatónak „a hajó lajstromozás szerinti államának illetékes hatóságának (nem pedig az államtitkárnak)” kell az értesítést küldenie.

[13] Az ETF hivatkozott a P&O Ferries esetére. Az említett társaságot az Egyesült Királyságban alapították, és az a ciprusi hatóságokat értesítette a ciprusi lobogó alatt közlekedő személyhajóik legénységét érintő csoportos létszámcsökkentésekről. Az ETF véleménye szerint ez azt mutatta, hogy a hajó lobogója szerinti állam illetékes hatósághoz intézett értesítésnek ki kell egészítenie az létszámcsökkentés azon tagállam illetékes hatóságának történő jelentésére irányuló kötelezettséget, amelyből a tengerészek tevékenységüket végzik, és nem szabad azt helyettesítenie.

2.4. Az 5. cikk tartalma és célja

Az irányelv 5. cikke módosítja a vállalkozások átruházásáról szóló irányelvet. A szóban forgó irányelv meghatározza a munkavállalók jogait egy olyan társaság tulajdonjogának átruházásakor, amelynek dolgoznak, valamint az eladó („átadó”) és a vevő („kedvezményezett”) kötelezettségeit. Előírja, hogy a vállalat átruházása nem ad alapot a személyzet elbocsátására, és a munkavállalóknak a meglévő munkaszerződésükből vagy jogviszonyukból fakadó jogai és kötelezettségei fennmaradnak. Ezen túlmenően a megegyezés érdekében az átadónak és a kedvezményezettnek kellő időben – a vállalkozásnál bekövetkező változás, és a munkavállalókat érintő intézkedések meghozatala előtt – tájékoztatnia kell a munkavállalók képviselőit, és konzultálnia kell velük.

Korábban a vállalkozások átruházásáról szóló irányelv 1. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezett, hogy az említett irányelv nem vonatkozik a tengerjáró hajókra, ugyanakkor a vállalkozások átruházásáról szóló irányelv 8. cikke kifejezetten lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a munkavállalók számára kedvezőbb szabályokat alkalmazzanak vagy fogadjanak el. Ezért az irányelv átültetése előtt a tagállamok dönthettek úgy, hogy a tengerjáró hajókat kizárják az irányelvet átültető jogszabály hatálya alól.

Az irányelv 5. cikke értelmében a vállalkozások átruházásáról szóló irányelv 1. cikkének (3) bekezdése helyébe a következő szöveg lép:

> *Ezt az irányelvet kell alkalmazni a tengerjáró hajók olyan átruházása esetén, amely valamely vállalkozás, üzlet vagy ezek egy része (1) és (2) bekezdés szerinti átruházásának a részét képezi, feltéve, hogy a kedvezményezett a Szerződés területi hatálya alá tartozó területen található, illetve az átruházott vállalkozás, üzlet, illetve a vállalkozás vagy üzlet átruházott része továbbra is a Szerződés területi hatálya alá tartozó területen marad.*
>
> *Ez az irányelv nem alkalmazandó abban az esetben, ha az átruházás tárgya kizárólag egy vagy több tengerjáró hajó.*

2.5. A tagállamoknak az 5. cikk végrehajtására vonatkozó válaszai

2.5.1. A vállalkozások átruházásáról szóló irányelv 1. cikke (3) bekezdésének első albekezdését felváltó 5. cikk: a kizárás megszüntetése

Összesen 11 tagállam zárta ki a tengerjáró hajókat a vállalkozások átruházására vonatkozó nemzeti jogszabályaik hatálya alól az irányelv 5. cikkének hatálybalépése előtt (BE, DK, EE, IE, EL, CY, LU, MT, NL, RO, FI). Valamennyien módosították nemzeti jogszabályaikat, hogy a tengerjáró hajókat azok hatálya alá vonják.

16 tagállam azonban már alkalmazta a vállalkozások átruházására vonatkozó jogszabályait a tengerjáró hajókra (BG, CZ, DE, ES, FR, HR, IT, LV, LT, HU, AT, PL, PT, SI, SK, SE). Ezért nem kellett módosítaniuk nemzeti jogszabályaikat azért, hogy a tengerjáró hajókat azok hatálya alá vonják.

2.5.2. A vállalkozások átruházásáról szóló irányelv 1. cikke (3) bekezdésének első albekezdését felváltó 5. cikk: területi hatály

Az 5. cikk azt is lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy korlátozzák a tengerjáró hajók átruházására vonatkozó szabályok területi hatályát, ha a vevő az EU-ban található, vagy ha az átruházott vállalkozás továbbra is a Szerződések területi hatálya alá tartozik.

Összesen 13 tagállam ültette át ezt a rendelkezést, közülük kilenc szó szerint (BE, DK, IE, EL, EE, IT, LV, NL, RO). A másik négy tagállam közül Finnország előírja, hogy a munkaviszonyból fakadó

jogok és kötelezettségek, valamint a munkavállalói juttatások átruházásra kerülnek a vállalkozás új tulajdonosára, kivéve, ha az eladó vagy a vevő az EU-n vagy az Európai Gazdasági Térségen kívül letelepedett jogalany. Luxemburg és Málta korlátozza a területi hatályt azzal, hogy előírja, hogy a vevőnek a tagállamukban letelepedettnek kell lennie, vagy hogy a vállalkozásnak a tagállamukban kell maradnia. Ciprus a hatályt a ciprusi tengerjáró hajókra korlátozza.

A fennmaradó 14 tagállam nem korlátozta a területi hatályt.

2.5.3. A vállalkozások átruházásáról szóló irányelv 1. cikke (3) bekezdésének második albekezdését felváltó 5. cikk: az olyan átruházások kizárása, amelyben csak egy hajó/hajók átruházásáról van szó

Az irányelv 5. cikkének második mondata kizárja az olyan átruházásokat, amelyben csak egy hajó/hajók átruházásáról van szó.

Összesen 13 tagállam ültette át ezt a rendelkezést, és így kizárta az olyan átruházásokat, amelyben csak egy hajó/hajók átruházásáról van szó (BE, DK, IE, EL, EE, IT, CY, LV, LU, MT, NL, PT, RO). 14 tagállam (BG, CZ, DE, ES, FR, HR, LT, HU, AT, PL, SI, SK, SE, FI) azonban nem ültette át ezt a rendelkezést, így nem zárja ki a vállalkozások átruházásáról szóló irányelvet átültető jogszabályai hatálya alól az olyan átruházásokat, amelyben csak egy hajó/hajók átruházásáról van szó.

2.6. A szociális partnereknek az 5. cikk végrehajtásával kapcsolatos észrevételei

A tengerészeti ágazatban tevékenykedő munkaadók tekintetében az ECSA úgy véli, hogy minden tagállam kielégítő módon ültette át az irányelv 5. cikkét. A halászati ágazat munkaadóit képviselő Europêche nem tett észrevételeket. A munkavállalókat képviselő szociális partnerek részéről az ETF nem tudott érdemi tájékoztatással szolgálni a tagállami jogba történt átültetésről, mivel a tagszervezeteitől nem kapott információt.

3. A 4. és 5. cikk alkalmazása

A végrehajtási intézkedéseikre vonatkozó információkon túlmenően a tagállamokat és a szociális partnereket felkérték, hogy szolgáltassanak információt a 4. és 5. cikket átültető nemzeti szabályok alkalmazásáról.

3.1. A tagállamok válaszai

3.1.1. A tervezett csoportos létszámcsökkentésekről szóló értesítések

Csak öt tagállam számolt be arról, hogy illetékes hatóságait értesítették a tengerjáró hajók legénységét érintő, tervezett csoportos létszámcsökkentésekről (FR, CY, LV, NL, FI). A többi tagállamnak (BE, BG, CZ, DK, DE, EE, IE, EL, ES, IT, LT, LU, HU, MT, AT, PL, PT, RO, SI, SK) nem volt tudomása ilyen esetekről, nem tudott különbséget tenni azon munkavállalók szakmája között, akiknek tervezett létszámcsökkentéséről értesítették (HR), vagy nem szolgáltatott információt (SE).

Franciaországban 2015 és 2020 között hat alkalommal értesítették az illetékes nemzeti hatóságot.

Ciprus arról számolt be, hogy egy, az Egyesült Királyságban letelepedett P&O Ferriesre vonatkozó értesítésről volt tudomása. A társaság mintegy 800 tengerészt bocsátott el, köztük négy, ciprusi lobogó alatt közlekedő személyhajó legénységét.

Lettország egyetlen értesítésről számolt be 2022-ben, amely 125 alkalmazottat érintett.

Hollandia azt válaszolta, hogy 2020-ban egyetlen értesítést vettek nyilvántartásba egy hollandiai székhellyel rendelkező munkáltatóra vonatkozóan, amely 63 tengerészt érintett. 2021-ben volt egy

másik értesítés, amely holland lobogó alatt közlekedő tengerjáró hajókra vonatkozott, jóllehet a munkáltató székhelye nem Hollandiában volt, és 28 tengerészt érintett.

Finnországnak tudomása van tengerjáró hajók legénységét érintő értesítésekről, de nem fért hozzá pontos számadatokhoz vagy egyéb információkhoz. Finnország továbbá kifejtette, hogy a csoportos létszámcsökkentésekre vonatkozó nemzeti rendelkezések már akkor is alkalmazandók, amikor a munkáltató egyetlen munkavállaló elbocsátását tervezi.

Egyik tagállam sem számolt be olyan esetről, amelyben illetékes nemzeti hatóságuk értesítést kapott egy másik tagállam lobogója alatt közlekedő tengerjáró hajó legénységének tervezett csoportos létszámcsökkentéséről.

3.1.2. Vállalkozások tengerjáró hajókat is érintő átruházása

Csak kettő tagállamnak (BE, FI) volt tudomása tengerjáró hajók olyan átruházásáról, amely az irányelv szerinti átruházás részét képezte. Belgium kijelentette, hogy a szociális partnerek tudtak egy olyan esetről, amikor egy vállalat több hajóját ruházták át egy másik társaságra, míg Finnország nem szolgáltatott további információt. Két tagállam (FR, SE) nem adott tájékoztatást a témával kapcsolatban. Olaszország pedig arról számolt be, hogy nem történt ilyen átruházás, a többi tagállam pedig egyetlen esetről sem tudott.

3.1.3. Jogi eljárások

A tagállamok nem jelentettek az irányelv 4. és 5. cikkét átültető nemzeti rendelkezéseikkel kapcsolatosan nemzeti bíróságaik előtt zajló jogi eljárásokat.

3.1.4. Az irányelv hatása

A Bizottságnak az irányelv 7. cikke szerinti jelentéstételi kötelezettsége bevezetésre került, különösen az új irányelv két kérdésre gyakorolt hatásának értékelése céljából: i. a nemzeti lobogó elhagyása és más államok lobogói alatt történő hajózás; és ii. az uniós tengerészek foglalkoztatottsági szintje. Egy adott tagállam lobogója alatt hajózó flotta változásai pontos képet adhatnak a „nemzeti lobogó elhagyásának” jelenségéről. Egy adott ágazatban a foglalkoztatottsági szintjét nehezebb felmérni, de a tengerészként dolgozók számának alakulása lehetővé teszi néhány előzetes következtetés levonását e kérdés tekintetében.

3.1.4.1. Egy adott tagállam lobogója alatt közlekedő hajók számára gyakorolt hatás

Összességében a tagállamok válaszaiból nem derül ki, hogy az irányelv 4. és 5. cikkének végrehajtása hátrányosan érintette volna a tagállamok lobogói alatt közlekedő hajók számát. Ez arra utal, hogy e két cikk hatálybalépése és a tagállamok általi átültetése nem vezetett a nemzeti lobogó elhagyásához.

Azon tagállamok közül, amelyek úgy módosították nemzeti jogszabályaikat, hogy a tengerjáró hajók legénységét a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelvet átültető jogszabályaik hatálya alá vonják, csak ötben (BE, EE, EL, IT, PL) észlelték a lobogójuk alatt közlekedő tengerjáró hajók számának csökkenését. Ezen az öt tagállamon kívül Hollandia is csökkenésről számolt be azt követően, hogy a tengerjáró hajókat a vállalkozások átruházásáról szóló irányelvet átültető jogszabályainak hatálya alá vonta.

Néhány tagállam részletesebb tájékoztatással szolgált a csökkenésről. Belgium arról számolt be, hogy az országban lajstromba vett kereskedelmi hajók száma több mint 5 év alatt (2016 és 2022 között) nagyon kis mértékben, 238-ról 237-re csökkent, ugyanakkor a bruttó tonnatartalmuk 7 750 000 GT-ről 9 780 000 GT -re nőtt. Csökkent az ország halászhajóinak száma, de azt nem pontosították, hogy mennyivel. Olaszországban a kereskedelmi flotta 100 GT feletti hajóinak száma 8 %-kal csökkent 2017 és 2020 között (1 448-ról 1 334-re). Lengyelország arról számolt be, hogy hajóinak száma és bruttó tonnatartalma 2015 és 2021 között 151-ről 134-re, és mintegy 80 000-ről 69 000 GT-re csökkent. Hollandiában a hajók száma 1 233-ról 1 212-re csökkent 2014 és 2021 között. Mindazonáltal ezek a tagállamok azt feltételezik, hogy ez a tendencia nem az irányelv hatálybalépésével van összefüggésben, hanem a következőknek tudható be: i. a hajók más lobogó alatti olcsóbb lajstromozása (PL); ii. jobb feltételek egy másik állam lobogója alatt való hajózáskor (EE); iii. a nemzeti lobogó elhagyása (NL); és iv. az irányelvben előírt védintézkedések közül sokat már az irányelv előtt is alkalmazni kellett a tengerjáró hajók legénységére (IT).

Ezzel szemben Írországban és Portugáliában nőtt a lobogójuk alatt közlekedő tengerjáró hajók száma. Részletes adatokat nem közöltek, Írország pedig e növekedés lehetséges indokait sem közölte. Portugália szerint ez a növekedés nem az irányelv hatálybalépésének köszönhető, hanem azt feltételezi, hogy a Madeira nemzetközi tengeri hajólajstromára vonatkozó jogi szabályozás 2015. évi egyszerűsítésével, valamint a meglévő adócsökkentésekkel van összefüggésben.

Hét tagállam, amely a tengerjáró hajók legénységét a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelvet átültető jogszabályaik hatálya alá vonta nem jelentett semmilyen változást (DE, CY, MT, LV, LU, HU), illetve jelentős változást (HR) a zászlajuk alatt közlekedő hajók számában. Ezek a tagállamok, valamint Litvánia nem számoltak be változásról a tengerjáró hajóknak a vállalkozások átruházásáról szóló irányelvet átültető jogszabályaik hatálya alá vonásával kapcsolatban.

Három tagállam arról számolt be, hogy nem rendelkeznek a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó szabályok hatályának a tengerjáró hajók legénységére való kiterjesztésével kapcsolatos adatokkal (BG, DK, LT). Négy tagállam arról is beszámolt, hogy nem rendelkeznek a vállalkozások átruházására vonatkozó jogszabályoknak a tengerjáró hajókra való kiterjesztésére vonatkozó adatokkal (BG, DK, RO, SK). Hét olyan tagállam számolt be arról, hogy nem tapasztaltak hatást, amelyek korábban nem zárták ki a tengerészeket a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelvet átültető nemzeti jogszabályaik hatálya alól (ES, FR, NL, RO, SI, SE), valamint öt olyan tagállam, amelyek korábban nem zárták ki a tengerjáró hajókat a vállalkozások átruházásáról szóló irányelvet átültető nemzeti jogszabályaik hatálya alól (ES, FR, SI, SE).

Finnország arról számolt be, hogy nem történt jelentős változás, mivel a csoportos létszámcsökkentésről szóló nemzeti jogszabály már korábban is vonatkozott a tengerészekre, és mivel a tengerészek már korábban is rendelkeztek részleges jogokkal a vállalkozások átruházásával kapcsolatban. Két tagállam (CZ, AT) nyilatkozott úgy, hogy nem lobogó szerinti államai az irányelv 4. és 5. cikkének hatálya alá tartozó hajóknak. Szlovákia arról számolt be, hogy nem lobogó szerinti állama az irányelv 4. cikkének hatálya alá tartozó hajóknak.

3.1.4.2. A tengerészek számára gyakorolt hatás

Összességében a tagállamok válaszaiból az is kiderül, hogy az irányelv 4. és 5. cikkének végrehajtása nem érintette hátrányosan a tengerészek számát. Ez arra utal, hogy az irányelv 4. és 5. cikkének

hatálybalépése, valamint a kapcsolódó nemzeti rendelkezések nem voltak hatással a tagállamokban lajstromozott hajókon dolgozó tengerészek foglalkoztatottsági szintjére.

Csak két tagállamban (EE, EL) volt megfigyelhető a tengerészek számának csökkenése. Görögország arról számolt be, hogy az irányelv 2018-as átültetése óta csökkent a görög lobogó alatt közlekedő hajókon foglalkoztatott tengerészek száma, de konkrét számadatokat nem közölt. Észtország a kereskedelmi flottája hajóin dolgozó legénység létszámának csökkenéséről és a halászok számának enyhe csökkenéséről számolt be, de konkrét számadatokat sem közölt. E két ország egyike sem hozta összefüggésbe e csökkenést az irányelv hatálybalépésével. Észtország kifejtette, hogy a munkahipotézis szerint más okok is szerepet játszanak, mint például a Covid19-világjárvány és a megtett utak számának csökkenése.

Belgiumban a társadalombiztosítási adatok enyhe csökkenést mutattak a kereskedelmi hajózási ágazatban[14], miközben a halászok száma változatlan maradt. A csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelvet átültető nemzeti jogszabály hatálya alá vonásával kapcsolatban Lettország a kereskedelmi hajózási képesítéssel rendelkező tengerészek létszámának csökkenéséről, valamint a halászhajó legénységi tagjaként végzett munkára feljogosító képesítéssel rendelkező tengerészek létszámának növekedéséről számolt be. E két ország egyike sem tudta összefüggésbe hozni e fejleményt az irányelv hatálybalépésével. Lettország azt feltételezte, hogy ennek legfőbb okai az ázsiai tengerészekkel való verseny, a szárazföldre való átcsoportosítás lehetősége, és különösen a halászok esetében a hajóskapitányok képesítési követelményeinek változása jelentették.

Két tagállamban (IE, PT) figyelték meg a tengerészek számának növekedését. Részletes adatokat nem közöltek, de nem is hozták azt összefüggésbe az irányelv hatálybalépésével. Írország esetében e növekedés a kereskedelmi hajók emelkedő számának eredménye volt. Portugália feltételezi, hogy – a hajók számának növekedéséhez hasonlóan – a tengerészek számának növekedése is a Madeira nemzetközi tengeri hajólajstromára vonatkozó jogi szabályozás 2015. évi egyszerűsítésével van összefüggésben.

Három tagállam (HR, IT, FI) nem észlelt jelentős változást a tengerészek számában. Olaszországban a tengerészek száma lényegében nem változott 2017 és 2020 között (–1,4 %, 26 105-ről 25 744-re): a teherszállító hajók számának csökkenését részben ellensúlyozták a nagyobb legénységet igénylő személyhajók, és az irányelvben előírt védintézkedések közül sok már alkalmazandó volt a tengerjáró hajók legénysége esetében is. Finnországban a tengerészek száma nem változott jelentősen 2017 és 2019 között; úgy vélték, hogy a tengerészek számának 2020-ban bekövetkezett csökkenése a Covid19-világjárvánnyal volt összefüggésben.

Négy tagállam (CZ, HU, MT, PL) nem számolt be változást a tengerészek számában. Litvánia nem számolt be semmilyen változásról azzal összefüggésben, hogy a tengerjáró hajókat a vállalkozások átruházásáról szóló irányelvet átültető jogszabályok hatálya alá vonta. Csehország kifejtette, hogy mivel nincsenek cseh lobogó alatt lajstromba vett kereskedelmi tengerjáró hajók, a tengerészek változatlan létszáma a Cseh Tengerészeti Hatóság által kiállított tengerészkönyvvel rendelkező tengerészekre vonatkozik, akik különböző uniós és nem uniós lobogó alatt közlekedő tengerjáró

[14] Másrészt a kereskedelmi hajózási ágazattal foglalkozó vegyes bizottság adatai a foglalkoztatás erőteljes növekedését mutatták, ami azonban azzal magyarázható, hogy a kotrási és part menti energiatermelési ágazat a közelmúltban bevonásra került a kereskedelmi hajózási ágazatba.

hajókon szolgálnak. Németország kijelentette, hogy az irányelv 4. cikkének hatálybalépése semmilyen hatással nem volt a tengerészei létszámára.

Hat tagállam (BG, DK, CY, LT, LU, RO) nem tudott adatokat szolgáltatni az irányelvnek a tengerészek számára gyakorolt hatásáról a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó szabályoknak a tengerjáró hajók legénységére való kiterjesztésével összefüggésben. Ezek a tagállamok – csakúgy, mint Lettország és Szlovákia – arról számoltak be, hogy nem rendelkeztek adatokkal a tengerészek számáról a vállalkozások átruházására vonatkozó jogszabályok kiterjesztésével összefüggésben. Hollandia ugyanezen téma kapcsán kifejtette, hogy bár rendelkezett 2021-es adatokkal a holland lobogó alatt közlekedő hajók személyzetéről (4 600 holland és 16 000 külföldi alkalmazott), nem rendelkezett megbízható korábbi adatokkal az összehasonlításhoz.

Öt tagállam (ES, FR, NL, SI, SE) korábban nem zárta ki a tengerészeket a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelvet átültető nemzeti jogszabályainak hatálya alól, ezért nem számolt be a tengerészek számára gyakorolt hatásról. Hasonlóképpen, négy olyan tagállam (ES, FR, SI, SE), amely korábban nem zárta ki a tengerészeket a vállalkozások átruházásáról szóló irányelvet átültető nemzeti jogszabályainak hatálya alól, nem számolt be hatásról. Ausztria arról számolt be, hogy nem lobogó szerinti állama az irányelv 4. és 5. cikkének hatálya alá tartozó hajóknak, Szlovákia pedig arról számolt be, hogy nem lobogó szerinti állama az irányelv 4. cikkének hatálya alá tartozó hajóknak.

3.2. A szociális partnerek észrevételei

A tengerészeti ágazatban tevékenykedő munkaadók tekintetében az ECSA úgy vélte, hogy a tagállamok kielégítő módon alkalmazták és hajtották végre az irányelv 4. és 5. cikkét. Az ECSA szerint mind az adott tagállamok lobogója alatt közlekedő hajók száma, mind a tengerészek létszáma stabil volt. A halászati ágazat munkaadóit képviselő Europêche nem tett észrevételeket.

A munkavállalókat képviselő szociális partnerek részéről az ETF nem tudott érdemi tájékoztatással szolgálni a vállalkozások átruházásáról szóló irányelv 5. cikkének alkalmazásáról, mivel a tagszervezeteitől nem kapott információt. A csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv 4. cikkének alkalmazásával kapcsolatban az ETF kijelentette, hogy nem kapott tájékoztatást minden tagszervezetétől, és azok a tagszervezetek, amelyek válaszoltak, nem tapasztaltak változást az adott tagállam lobogója alatt közlekedő hajók számában vagy a tengerészek létszámában.

4. Következtetések

Valamennyi tagállam beszámolt a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv azon módosításaira vonatkozó átültetési intézkedésekről, amelyek a tengerjáró hajók legénységét az említett irányelv hatálya alá, a tengerjáró hajókat pedig a vállalkozások átruházásáról szóló irányelv hatálya alá vonják. Nem mindegyik tagállam fogadott el új jogszabályokat vagy módosította a meglévő jogi aktusokat, mivel ez nem volt kötelező azokban a tagállamokban, amelyek már korábban sem zárták ki a tengerjáró hajókat (illetve azok legénységét) nemzeti szabályaik hatálya alól. Ez javította azon tengerészek jogait, akik korábban nem részesültek az ezen irányelvek által biztosított védelemben.

Az irányelv 4. cikkének (2) bekezdését, amely arra kötelezi a munkáltatókat, hogy a tervezett csoportos létszámcsökkentésekről értesítsék a hajó lobogója szerinti állam illetékes hatóságát, a legtöbb tagállam a saját illetékes hatóságához intézett értesítési kötelezettségként ültette át. Ennek eredményeként a hatóság ugyanaz lesz, mint amelynek az összes többi munkavállaló csoportos

létszámcsökkentéséről értesítést kell küldeni. Csak néhány tagállam ültette át e bekezdést a lobogó szerinti állam illetékes hatóságához intézett értesítési kötelezettségként.

A csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv és a vállalkozások átruházásáról szóló irányelv módosításainak gyakorlati alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatok nagyon korlátozottak. Csupán öt tagállam számolt be egy és hat közötti számú, tengerjáró hajók legénységét érintő csoportos elbocsátásokra vonatkozó értesítésről, két tagállam pedig egy vagy két tengerjáró hajó átruházására vonatkozó értesítésről. Egyetlen tagállam sem számolt be jogi eljárásról.

Alaptalannak bizonyultak azok az aggodalmak, hogy a módosítások hátrányosan érintenék a tengerészeti ágazatot azáltal, hogy a nemzeti lobogó elhagyását és munkahelyek elvesztését eredményezik. Azzal kapcsolatban, hogy a tengerjáró hajók legénységét a csoportos létszámcsökkentésről szóló irányelv, a tengerjáró hajókat pedig a vállalkozások átruházásáról szóló irányelv hatálya alá vonták, a legtöbb tagállam, valamint a vezetőket és a dolgozókat képviselő ágazati szociális partnerek nem számoltak be a tagállam lobogója alatt közlekedő hajók számának vagy a tengerészek létszámának változásáról. Azokban az esetekben, amikor a tagállamok az ilyen hajók vagy a tengerészek számának csökkenéséről vagy növekedéséről számoltak be, úgy nyilatkoztak, hogy ezek a fejlemények nem kapcsolódnak ahhoz, hogy a tengerjáró hajókat (illetve azok legénységét) e két irányelv hatálya alá vonták.